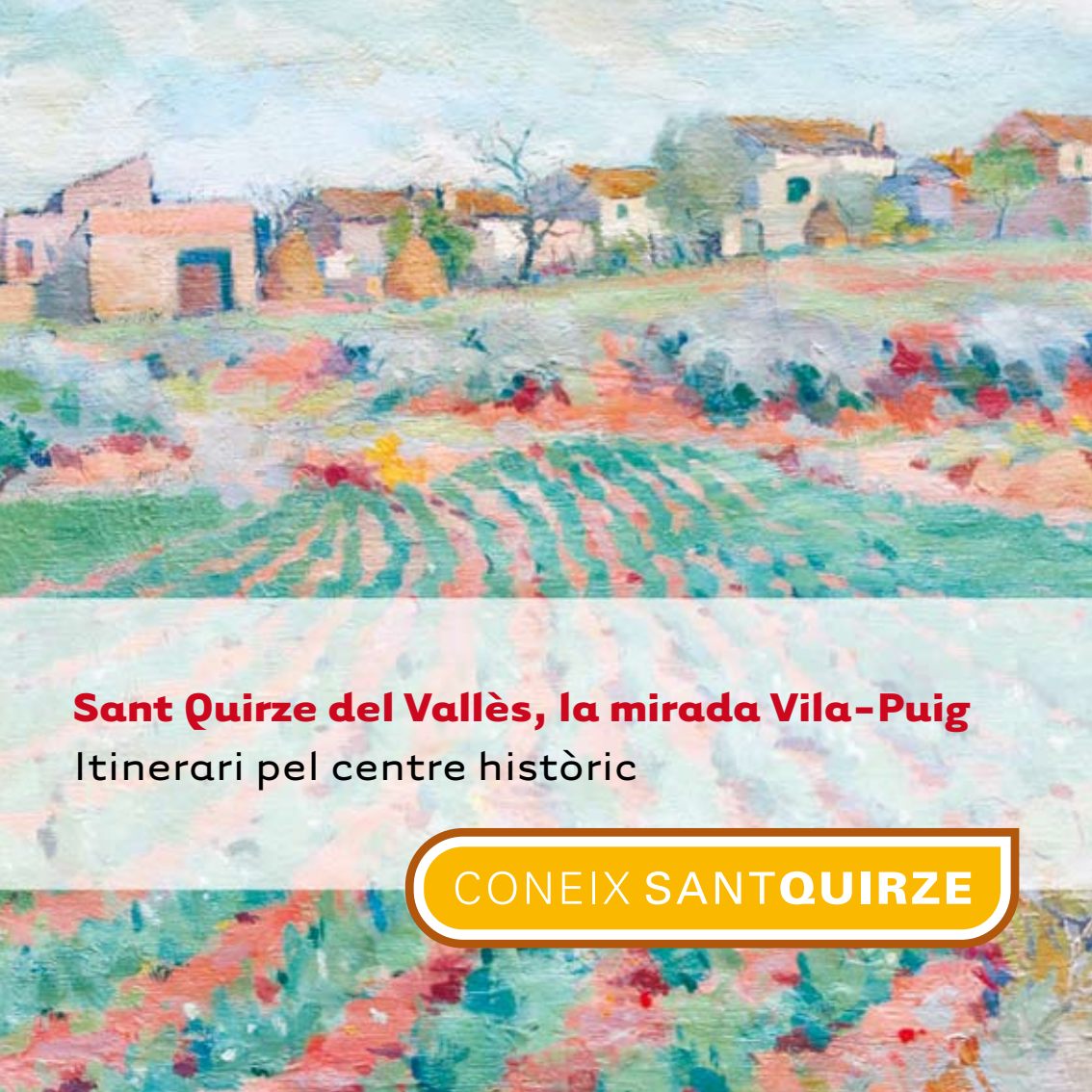

Sant Quirze del Vallès, la mirada Vila-Puig

Itinerari pel centre històric

CONEIX SANTQUIRZE

Veremadors de Sant Quirze,
Arxiu GIHSQ

Sant Quirze del Vallès, com gran part del territori del país, ha mantingut un notable procés evolutiu de la mà de l'home i la industrialització. Del model de vida rural del segle XIX, basat en l'agricultura especialitzada en el cultiu de la vinya, es va passar a viure, a principis del segle XX, un procés de transformació industrial a tot el Vallès que va aportar el progrés econòmic i cultural arreu.

Aquesta etapa de progrés, que es va veure truncada per la Guerra Civil la va precedir una forta urbanització conseqüència del creixement demogràfic accelerat. Les terres de conreu van ser substituïdes per polígons industrials i l'expansió del nucli urbà es va estendre molt més enllà del primer nucli històric.

Tot i amb això, a Sant Quirze encara es manté el llegat d'aquella societat sustentada per l'agricultura i els primers canvis derivats de les noves energies en la indústria amb un testimoni d'excepció: l'artista quirzetenc Joan Vila Puig.

A través de la seva pintura i de la seva mirada filtrada per l'emotivitat dels paisatges que el van envoltar en la seva infantesa, us presentem una contraposició del passat i del present de Sant Quirze.

Us convidem a fer un salt en el temps, tot caminant pels carrers del poble, per admirar-ne el patrimoni d'abans i d'ara.

Elisabet Oliveras i Jorba
Alcaldessa

Valentí Vidal i Morera
Regidor de Promoció Econòmica

JOAN VILA PUIG I ELS PAISATGES DE SANT QUIRZE

El pintor Joan Vila Puig (1890-1963) va néixer el 10 de novembre de 1890 a Sant Quirze del Vallès, al número 45 de l'antic carrer Major, que avui porta el nom de l'artista.

Va viure la seva infantesa a Sant Quirze, però aviat es traslladaria a Sabadell, on va iniciar els estudis a l'Escola Industrial d'Arts i Oficis. Va continuar-los a l'Escola de Belles Arts de Barcelona, coneguda com la Llotja, i l'any 1913 va ser subvencionat per continuar la seva formació a l'Escuela Especial de Pintura, Escultura y Grabado de Madrid.

L'any 1918 el Centro Artístico de Granada va acollir la seva primera exposició, i el 1920 va exposar al Círculo de la Bellas Artes de Madrid i a les Galeries Laietanes de Barcelona. A partir d'aquestes exposicions se succeïren altres premis i exposicions.

Destacada figura del paisatgisme català de la primera meitat del segle XX, Vila Puig va reflectir a través dels paisatges de Sant Quirze del Vallès i els seus entorns els costums rurals i la cultura de l'època.

Aquest itinerari vol donar a conèixer el patrimoni historicoartístic i el passat rural de Sant Quirze del Vallès a través de part de l'obra del destacat pintor quirzetenc Joan Vila Puig.

"Vila Puig no pot entendre la pintura com una experiència aliena a les relacions afectives amb les coses i amb la terra. El que en realitat exemplifica la seva pintura, més enllà de qualsevol acte contemplatiu (passiu), és precisament aquest vincle."

Oriol Vilapuig

Joan Vila Puig
Retrat de J. Vilatobà

Vila-Puig
CASA DE CULTURA

Casa de Cultura Vila-Puig
Carrer del Pintor Vila Puig, 45
08192 Sant Quirze del Vallès
Tel. 93 721 92 19
www.sqvalles.org
aj238.culturavilapuig@sqvalles.org
Horari: de dl. a dv. de 9.30 a 13.30 h
tardes de dm. a dv. de 18 a 20.30 h
ds. de 12 a 14 i de 18 a 20 h
dg. tancat.

Façana de la Casa de Cultura Vila-Puig

ITINERARI

LA CASA DE CULTURA VILA-PUIG

La casa natal del pintor Joan Vila Puig 1 mereix una menció especial en aquest itinerari i és per això que n'és el punt de partida. Us convidem a endinsar-vos-hi per descobrir de primera mà i a través dels objectes que s'hi conserven, la manera de viure de les famílies modestes de principis del segle passat. Al mateix temps, us impregnareu de la senzillesa de l'estil de vida rural que visqué l'artista en la seva infantesa, la qual cosa apareix reflectida, de manera recurrent, en la seva obra.

A la primera estança es mostren alguns records personals de l'artista així com la seva caixa de pintures, paleta i pinzells tal com ell els deixà. S'hi pot veure també, la taula de treball i la cadira que l'acompanyaren sempre. En aquesta sala hi havia hagut la botiga on els pares del pintor, pagesos de professió, hi comercialitzaven els productes que extreien del camp.

Si us endinseu una mica observareu la llar de foc, mantinguda en el seu estat original, i el forat pel qual s'abocava el raïm al receptacle del celler en l'època de la verema.

A la cuina, trobareu una mostra de com era aquesta estança als pobles de mitjan segle XIX. Continuen al seu lloc els fogons, l'aigüera, l'escorreplats i les boniques rajoles decorades de les parets.

Si continueu endavant, passant pel que havia estat la cort del cavall, arribareu al celler. En aquesta estança, que es manté aliena al pas del temps, hi podreu observar al fons, cobert per belles peces de ceràmica, el cup on el raïm, que arribava al celler pel forat del sostre, era trepitjat per fer-ne el vi de l'any.

De camí cap al pati podreu veure conservada l'antiga comuna, també el forn per coure el pa i el pou. Certament, alguns d'aquests elements garantien a la família l'autoabastiment en els productes bàsics: el pa, el vi i l'aigua.

Estances de la Casa Vila-Puig

EL CENTRE HISTÒRIC

Sant Quirze del Vallès 1916, tinta sobre paper

Antic Carrer Major, arxiu GIHSQ

Com a curiositat, acosteu-vos un moment al carrer de Sentmenat, sortint de la Casa de Cultura Vila Puig a mà esquerra. Si mireu les cases de la part esquerra del carrer 2, hi descobrireu el revers de la façana d'una de les cases que va immortalitzar el pintor. Si preneu com a punt de referència el campanar de l'església, no us costarà trobar la perspectiva que Joan Vila Puig va escollir per a aquesta tinta sobre paper de l'any 1916.

Si avanceu pel carrer del Pintor Vila Puig a mà dreta, podreu veure a les façanes dels números 13, 15 i 17 3, una mostra de la tipologia de cases de finals del segle XIX i principis del XX. La majoria de cases tenien l'estructura de planta baixa i un pis amb balconada que aquestes encara conserven. Aquest carrer, abans conegut com a carrer Major, és el carrer més antic del poble, traçat a mitjans del segle XVII.

Desembocareu a la plaça de la Vila, remodelada l'any 2000, on a mà esquerra, trobareu l'Ajuntament 4, i a mà dreta la Cooperativa Agrícola 5. Aquest edifici és la materialització, juntament amb la Patronal, del progrés econòmic, associatiu i cultural que es vivia al Vallès a principis del s. XX, fruit de la gran transformació industrial. La Cooperativa era el centre social de la gent obrera, i s'hi organitzaven balls, teatre i més endavant cinema.

Església de Sant Quirze, 1950, oli sobre tela

Davant vostre hi ha l'església de Sant Quirze i Santa Julita 6, de la qual es tenen referències des de l'any 996. Joan Vila Puig la va immortalitzar diverses vegades. L'obra que ens ocupa data de 1950. Observeu l'entorn de l'església: els accessos, abans camí de terra i ara asfaltats, i la urbanització de pràcticament la totalitat del voltant han canviat aquell paisatge rural per una plena assimilació de l'edifici dins l'entramat de carrers de la ciutat.

El perfil que ens presenta Vila Puig, malgrat haver passat més de mig segle, fa plenament reconeixible aquesta construcció emblemàtica de Sant Quirze després de l'última remodelació i la instal·lació, el 1913, del rellotge del campanar.

EL PRIMER EIXAMPLE, CAMPS, MASIES I PARCS

Vil·les av. Pau Casals, arxiu GIHSQ

La Patronal, any 1923, arxiu GIHSQ

Continueu pel carrer MF Rosales fins a l'avinguda Pau Casals. Si avanceu per aquesta avinguda, observareu les edificacions del primer eixample de Sant Quirze, on es van construir belles residències per a un nou concepte sorgit també com a conseqüència del procés industrial: l'estiueig. Com a mostra la Villa Rosita 7, que encara avui es pot contemplar.

Si avancem avinguda avall, trobarem l'edifici de la Patronal 8, centre de reunió de propietaris i de la gent benestant del poble, en contraposició a la Cooperativa Agrícola.

Continueu a l'esquerra pel carrer Manso fins l'avinguda del Camí del Mas, per arribar al parc de les Morisques 9.

Aprofiteu per fer una passejada per aquesta moderna àrea verda, acluqueu els ulls i retorneu, en la vostra imaginació, a principis del segle XX.

Situeu-vos en la infància del pintor Joan Vila Puig que, com anteriorment s'apuntava, va anar molt lligada a la vida rural de Sant Quirze. Més tard plasmaria amb traç impressionista alguns del seus paisatges com en *Els pallers de Sant Quirze*, obra de 1919. Cal tenir en compte que en aquella època la zona on ens trobem van ser boscos, camps i masies disseminades tot al voltant del nucli històric, com el mas Duran.

De tornada, podeu acostar-vos a altres exemples de masia: Can Barra 10 i Can Feliu 11. Per arribar-hi podeu passejar pels seus respectius parcs. Antigament, aquestes masies eren els centres de les explotacions ramaderes, agràries i vitivinícoles que hi havia al seu voltant. En l'actualitat, de les masies se'n conserva l'estructura i les façanes i s'han convertit en moderns equipaments municipals.

Els Pallers de Sant Quirze, 1919
oli sobre cartró

La masia de Can Barra,
oli sobre cartró

PLÀNOL ITINERARI

1. Casa de Cultura Vila-Puig
2. Fragment de façana de casa al carrer Sentmenat
3. Tres cases de poble al carrer Pintor Vila Puig
4. Ajuntament
5. Cooperativa Agrícola
6. Església de Sant Quirze i Santa Julita
7. Villa Rosita
8. La Patronal
9. Parc de les Morisques
10. Parc i masia de Can Barra
11. Parc i masia de Can Feliu

CONEIX SANTQUIRZE

EDITA:

Ajuntament de Sant Quirze del Vallès

AMB EL SUPORT DE:

Diputació Barcelona

Consorci de TURISME del Vallès Occidental

REDACCIÓ I COORDINACIÓ:

Ajuntament de Sant Quirze del Vallès

Regidoria de Promoció Econòmica

FOTOGRAFIES:

Arxiu GIHSQ

DISSENY GRÀFIC:

Gonyalons Grafista S.L.

AGRAÏM LA COL·LABORACIÓ DE:

Sr. Santiago Vila Puig, Grup d'Investigació i Història, personal tècnic de la Casa de Cultura Vila-Puig i personal tècnic de Comunicació.

Projecte Educatiu de Ciutat
Sant Quirze del Vallès